

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 29

Lýsingarprísur fyri mun: 20 øyru á
1. síðu, 15 øyru á 3. og 4. síðu

Mánadagin 13. juli 1953

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 3,20 + porto um fjórðingsárið

26. árg

Tollsvíkin

Tað er nú rættuliga langt síðani, at Dagblaðið breiddi alla forsiðuna við ovurstórum yvirskriftum og alnalangari grein um nökur ógvuliga grov tollsvík, Hákun Djurhuus, landstýrismaður, ásannaði, at so var, og at tey, ið frekleika yvirgingu alt, ið vit áður hövdu hoyrt um. Men ikki hoyrdist eitt orð aftur um hesi svík, ið sjálvandi hava rakt hart onkunstaðni. Er tað aftur hin gamla mannagongdin: teir stóru ganga fríir, teir smáu í Tinganes? Hvør veit um ikki ósekr verða lagdir undir tollsvíkin? Ella er tað ikki grovt lógarbrót av myndugleikunum ikki at revsa teir seku og lata almenningin fáa alt at vita, tí hvør kann vita, um teir eru revsaðir? Er tað ikki órættur, at sjálvur Th. Petersen, Chr. Holm Jacobsen o. a. skulu á almennum rættarfundum sita og greiða frá sínum privatlívi í sínum privatfyrirtøkum Sperm, Sjóvinnubankanum, Signabúur, Úvak o. s. fr.? Ella eru hesir kanska vorðnir teir smáu, og teir ið tollsvíkin útintu, teir stóru? Almenningin hevur rætt til allan sannleikan, og myndugleikarnir mátti verði varnir, tá ið teir umfara almenningin, Læknastriðið mátti havt verði eitt dyggiligt varsko.

Frægari hús í Grønlandi

Danska figgjarnevndin hevur viðtikið at jætta 6 milj. kr. til húsabygging í Grønlandi. Ein av sosialdemokratunum spurdi, um ætlanin var framvegis at byggja hús við einum verils og einum golvöki uppá 10 kv. m. Til hetta svaraði statsministerin, at húsin í minsta lagi skuldu hava 2—3 verils.

Á hesum fundi varð viðtikið, at lata grønlandsku landsdómararnar fáa íalt

30.000 kr. í eykaviðbót fyri 2 ár.

200.000 kr. vórðu jættaðar til framhald av jarðfrøðisligu kanningunum í Norðeysturgrønlandi og 25.000 kr. til arkæologisk-etnologiskar kanningar á Disko-leiðini.

Læknastriðið

Aftur hava teir verið har norðuri. Hesa ferð ein sjúkráshúsfirtilsmaður og ein týskur Havnarlækni. Men longu áðrenn »Reyði krossur» næstseinstasta leygarkvöld kom á Klakksvík, hövdu Klakksvíkingar fingið varhugan av hesum og mannaðu kajuna. Teir bóðu um at sleppa upp á land, men fingi hitt sama svarið: »Tað fer ikki at bera til á hesum sinni, og so fór »Reyði krossur» dunkandi út aftur av tí »óinntakiligi» Klakksvíkin.

LÆRARASTØRVINI

Nýggjur lærari skal setast í Fuglafirði. Söknastríðið sigst at hava innstillað Arnold Abrahamson av Ströndum nr. 1 og núverandi vikarin Tummas Djurhuus úr Havn nr. 2.

Hvalvíkarlærarin Jógvann við Ánna hevur seinasta skúlaár verið tímalærari í realskúlanum í Havn. Ætlandi fer hann nú í gamla starv sítt norðuri í Hvalvík.

Studentaskúlalectarin Tummas Nygaard hevur fingið frí frá skúlanum í 1 ár. Maðurin, ið kemur fyri hann, er ungur magistari, ættaður av Tvörøyr.

Haldórsvíkarlærarin Ólavur á Heygum Joensen fer ætlandi á árskeið í Danmark nú í heyst.

Danskir pengaseðlar

Tað er ikki heilt sørt, at danskir bankaseðlar verða nýttir sum gjaldoyri í Føroyum. Fólk eiga at verða eitt sindur ansin, tí frá 1. juli eru einans teir nýggjastu dansku 10 kr. og 5 kr. seðlarnir gyldugir — teir, ið út-

gívnir eru í oktober 1952. Viðvíkjandi 50 og 100 kr. seðlunum er eingin broyting gjörd enn.

Hummarar

Óðin fekk leygarnáttina 16 kassar av hummarar. Hummarin, teir fiska, verður útfluttur til Danmarkar.

55.000 MILJ. LÓTU LÍV Í SEINASTA HEIMSB.

Seinasta uppperð sigur frá, at nú verður roknað við, at 55 milj. mennesku lótu lív í seinasta heimsbardaga. Í veraldarbardaganum fyrra gjørdust 23 milj. avlamin, í seinasta bardaga hækkaði talið uppí 35 milj. Framvegis er einki frætt frá 5 milj. menneskjum, ið saknaðust aftaná bardagan. Aftur at hesum koma 56 milj., sum vórðu meir og minni löstaði av kríggsávum. Í Týsklandi verður roknað við, at enn í 1980 verða 2 milj., ið treingja til almennan staðul — alt orsakað av kríggshendingum. Undir bardögnum vórðu 229.000 amerikumen dripnir, harav 174.000 í Europu og Norðurafriku, hinir í Fjareystri.

TIL GRÖNLANDS

Eftir áheitan frá kgl. grønlands-handlinum fara danski forsætisráðharrin Erik Eriksen og fiskimálaráðharrin Knud Ree til Grønlands í summar. Teir fara úr Keypmannah. 26. juli og steðga í Godthaab til 8. august.

Oyrnalæknar við 80.000 í inntøku

Fyri stuttum segði formaðurin fyri »Centralforeningen for sygekasser» í Odense, at oyrnalæknarnir klagðu yvir, at sjúkrakassarnir ikki untu teimum hóskaðni løn. Hetta, helt formaðurin, var harmandi, tí í Odense vóru 3 oyrnalæknar. Samlaða inntøka teirra var 240.000 kr. árliga, ella 80 túsund kr. í part. Viðari segði hann, at hesir menn kærdu seg yvir at 40 % fór í útreiðslum. Eftir vóru kortini 50.000 kr. í part, og hetta helt form. vera nóg mikið at liva av.

Tað er ikki langt síðani, at bløð her mettu um inntøkuna hjá okkara oyrna- og eygnalækna. Tá varð tosað um peningahæddir frá 60.000 uppí 100 túsund kr. árliga.

Øllum er greitt, at hansara inntøka má vera ovurstór. Hin ókristiligi okurprísurin fyri at hitta hann ella fáa eina recept, er eitt talandi dømi um tað.

Samfelagið loyvir tilikum okursvinningsi av sjúkdómum og brekum fólksins — rotnar upp av kapitalismunnar ræðuleikum.

Val í Grønlandi 25. august

Fyri fyrstu ferð verður fólkatingsval í Grønlandi 25. aug. í ár.

Veljast skulu tveir limir til danska fólkatingið. Ein og hvør, ið hevur 200 stillarar, kann lata seg stilla upp. Politiskir flokkar eru eingir. Hitt samlaða veljaratalið er 3000 og valdömin 2. Sunnara valdömið røkkur frá Hvarvinum og norður til Sukurtoppin. — Roknað verður við, at tey, ið búa norðan fyri Úpernavik og í Eysturgrønlandi, ikki rökka at fáa valt á hesum sinni.

Hvussu skulu húsmøðurnar fáa summarfrí?

Tað er nú rættuliga væl av fólk í Føroyum, sum fær fasta summarfrítið og fulla løn í frítíðini. Hjá alt ov nógvum er tað tíverri framvegis soleiðis, at teimum unnist onga frítið, hvat so orsøkirnar kunnu vera. Men hjá rættuliga nógvum húsmøðrum — helst hjá teimum flestu — er tað soleiðis, at tær neyvan kunnu fara nakran veg. Tað er bæði torført og óhugaligt at fara inn á onnur fólk, sjálvt um tað so eru næstu ættarfólk, við einum hópi av börnum, Um so er, at einki er til hindurs fyri hesum, so verður tó hitt sama sleipi at ansa eftir börnunum og tí verður frítíðarhaldið einki.

Kundi verið at ein skipað húshjálpartænasta kundi bött uppá hetta, men ivaleyst verður hetta neyvan so væl skipað, at hon kemur at rökka til. Óivað verða tað bert tey fáu, ið halda seg til at lata hús og børn uppí hendurnar á fremmandafólki.

Samfelagið eigur at taka sær av hesum máli og seta á stovn nökur frítíðar barnaheim kring um landið. Hesi barnaheim verða opin í summarfrítíðarmánaðunum og taka sær av börnunum, meðan húsmøðurnar halda frí. Hesi heim vera í hondum á valafólki og so væl skipaði og útgjörð, at börnini av sonnum kunnu fáa tað besta burtur úr sínum frítíðarhaldi.

Menniskjan er miðdepulin í samfelagslívinum, tí má henni skapast tilíki lívi- og virkislíkindi, at hon av sonnum kann siga, at tað ikki er hon, sum er til fyri samfelagið, men samfelagið fyri hana.

Verður rætt atborið, vita vit, at okkara samfelagsríkidömi ikki er minni enn so, at vit lættliga kunnu skapa tohuliga hampuliga livilíkindi fyri øll. Eftir er tí bert at seta teir menn á stjórnarpallin, ið vilja fremja ein politikk, ið sigur, at menniskjan er heilag, ikki peningurin.

Et kvalitetsprodukt fra

1/3 DEN DANSKE MÆLKEKONSERVERINGSFABRIK
(THE DANISH CONDENSED MILK FACTORY LTD.)

NAKSKOV DANMARK